

PRESENTACIÓ

Com ja s'ha esdevingut en altres tres ocasions, el present número d'ENRAHONAR recull com a articles una bona part de les ponències que integraren les IV Jornades de Filosofia, celebrades —en dues sessions (març i abril-maig de 1983)— en ocasió del centenari de la mort de Karl Marx.

Organitzades, una vegada més, pel Departament de Filosofia de la Universitat Autònoma de Barcelona, aquestes darreres Jornades tingueren com a col·laboradors associats no sols l'Institut de Ciències de l'Educació de la mateixa Universitat Autònoma, com d'un temps ençà era ja habitual, sinó també l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona, els Departaments d'Història de la filosofia i de la ciència i d'Antropologia de la mateixa Universitat de Barcelona, la Societat Catalana de Filosofia i el Col·legi de llicenciats i doctors en filosofia i lletres i en ciències de Catalunya i Balears, així com el Deutsches Kulturinstitut, l'Institut Français i l'Istituto Italiano di Cultura de Barcelona.

Hom creia fermament que els cent anys de la mort de Marx exigien de la filosofia una evocació de l'obra del gran pensador de Trèveris, una valoració de les seves aportacions —de la seva vigència avui— en l'àmbit de la cultura o de la societat i (per què no també?) una reflexió crítica sobre el marxisme en les seves concretes realitzacions històriques. I tot això, en qualsevol cas, vist des d'una perspectiva i amb una intenció inequívocament i prioritàriament filosòfiques.

Evocació de l'obra marxiana fou, en efecte, l'àmplia aportació del professor J. Ml. Bermu-

do («Ciencia normal y ciencia filosófica en K. Marx»), que se centrava bàsicament en l'anàlisi i el comentari de textos marxians (des de *La misèria de la filosofia*, del 1847, fins a l'epíleg de la 2a. edició alemanya d'*El capital*, del 1873, passant per la introducció del 1857 als *Elements per a una crítica de l'economia política*). Una valoració de les aportacions sòcio-culturals de Marx comportaren, així mateix, exposicions com la del professor F. Fernández Buey («Los gustos y las opiniones de K. Marx sobre cuestiones literarias y artísticas»), que presentava un jove Marx poeta gairebé romàntic, i destacava alhora les escasses però eloqüents indicacions del Marx madur sobre estètica, o la del professor G. Labica («Marx, marxisme, philosophie»), que plantejava la paradoxa d'un Marx que fou crític radical de la filosofia i del qual, tanmateix, han sorgit sistemes filosòfics, com és ara el marxisme-leninisme, paradoxa, aquesta, potser inversa a la d'una actual preocupació per un marxisme en crisi quan per Marx el marxisme fóra essencialment crisi. I pel que fa a una reflexió crítica del marxisme o dels marxismes històrics, en foren finalment testimoniats les exposicions del professor R. Löwenthal («Les doctrines de K. Marx i llur destí»), que interpretava l'actual incidència universal del marxisme com a resultat d'un Marx alhora científic i fundador també d'una religió, i M. L. Salvadori («Marx e i marxismi»), que denunciava les contradiccions que el desenvolupament històric del marxisme —dels marxismes, millor— comporta, de fet, respecte de les genuïnes intencions i doctrina marxianes.

Aquestes són, en una bona part, les aportacions que donaren vida a aquelles IV Jornades i que aquí presentem en forma d'articles. Sols «en bona part», tanmateix, perquè no foren exactament totes. Valgui, si més no, fer-hi ara esment, tot i que per raons diverses no siguin recollides també en aquestes pàgines, les ponències dels professors Ramon Valls Plana, Alfred Schmidt i José M.ª Ripalda, així com la del professor Emili Gasch, que ha estat publicada en forma de llibre (*Marx a Espanya. Un estudi sobre la difusió de l'obra de Marx: 1869-1939*, I.C.E., U.A.B. 1983). Car també aquests noms protagonitzaren, juntament amb els anteriors, en les Jornades que evoquem, una capacitat de convocatòria entre nosaltres i en temes filosòfics inhabitual. Molt nombrosos, en efecte, hi arribaren a ésser els assistents, que podien seguir les ponències en traducció simultània de l'alemany o en la llengua de torn (francès, italià, castellà o català) i sempre en el marc seriós i acollidor de l'Ateneu Barcelonès.

Però el present número d'ENRAHONAR recull, a més dels articles que corresponen a ponències de les IV Jornades, un seguit d'aporta-

cions complementàries, més o menys centrades també entorn de Marx o el marxisme. Bé que de fet no ho siguin, hom pot considerar-les com a «comunicacions» d'unes tals Jornades commemoratives del centenari de K. Marx; i són incloses aquí entre les Notes. Si més no, configuren un interessant ventall de temes, perspectives i incidències: en relació al paper històric del jueu a Occident i les anàlisis marxianes sobre la qüestió jueva (R. Alcoverro), a la paradoxa de la moral implícita en l'obra d'un Marx madur caracteritzable per l'amoralisme (N. Bilbeny), al «marxisme càlid» d'un Ernst Bloch (E. Díaz) o a l'antropologia en què arrela la pedagogia marxista (O. Fullat).

Heus ací un conjunt, doncs, que vol ésser commemoració d'un centenari, alhora que evocació també d'unes Jornades polaritzades entorn d'aquest: evocació agraïda d'aquells qui les organitzaren, a tots els qui en feren una realitat concreta d'evocació de Marx, la seva obra i la seva aportació filosòfica.

Josep Manuel UDINA